

Is de ideologische kleur van regeringen belangrijk voor de evolutie van de werkloosheid en de inflatie?

door P. DE GRAUWE*

I. INLEIDING

Het bestrijden van de inflatie en de werkloosheid is waarschijnlijk de belangrijkste doelstelling van het makro-ekonomische beleid van een land. Regeringen kunnen echter, in functie van hun ideologische voorkeuren, de nadruk leggen op prijsstabiliteit of op tewerkstelling. Over het algemeen wordt aangenomen dat linkse regeringen de bestrijding van de werkloosheid prioriteit geven boven de bestrijding van de inflatie, terwijl rechtse regeringen eerder prijsstabiliteit als prioritaire doelstelling vooropstellen.

In welke mate vinden we deze prioriteiten van linkse resp. rechtse regeringen in de feiten terug? Dit is de vraag die we in deze paper trachten te beantwoorden voor België en Nederland. M.a.w. we zullen nagaan of, en in welke mate, de ideologische voorkeuren van opeenvolgende Belgische en Nederlandse regeringen effectief een invloed uitoefenen op de ontwikkeling van de inflatie en de werkloosheid in deze twee landen.

De studie van een dergelijk probleem wordt bemoeilijkt door het feit dat de inflatie en de werkloosheid van een land beïnvloed worden door internationale factoren, waarover de nationale regeringen geen invloed uitoefenen. Deze regeringen kunnen dus ook moeilijk verantwoordelijk gesteld worden voor het deel van de inflatie en de werk-

* Centrum van Economische Studiën, K.U.-Leuven.

Ik ben een anonieme referee dankbaar voor kommentaar en suggesties.

loosheid dat een internationale oorzaak heeft. We zullen dan ook voor deze internationale effecten moeten corrigeren.

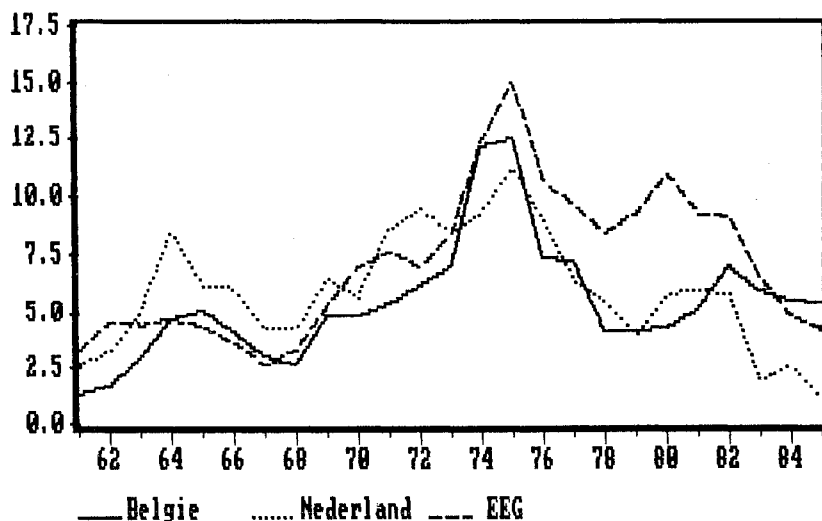
Een tweede probleem ontstaat omdat de inflatie en de werkloosheid op een bepaald ogenblik het resultaat zijn van een heel verleden. Dit is vooral een probleem voor de werkloosheid. Zo is de werkloosheid sinds het begin van de zeventiger jaren trendmatig gestegen, en bereikte in 1985 een niveau van 15% in Nederland en van 14% in België. Het zou zeer onredelijk zijn deze werkloosheid toe te schrijven aan het economisch beleid dat in 1985 werd gevoerd in deze twee landen. Om dit probleem op te vangen zullen we rekening moeten houden met mogelijke vertragingen in de effecten van het beleid.

II. DE WERKLOOSHEID EN DE INFLATIE IN BELGIË EN IN NEDERLAND

Alvorens tot een ekonometrische analyse over te gaan kan het interessant zijn de evolutie van de inflatie en de werkloosheid in België en in Nederland te beschrijven. Dit doen we in figuren 1 en 2. We vergelijken er telkens de inflatie en de werkloosheid van deze twee landen met het EEG-gemiddelde. Het valt op dat zowel de werkloosheid als de inflatie sterk mee variëren met de EEG-gemiddelden. Voor wat betreft de werkloosheid is daarenboven de trendmatige evolutie frappant. Opvallend is ook het feit dat het werkloosheidsniveau in België en Nederland nu beduidend hoger is dan in de EEG. Voor Nederland is dit een recent fenomeen (na 1980), terwijl deze ongunstige tendens zich in België reeds doorzette sinds 1975.

Figuur 3 geeft de veranderingen in de werkloosheid weer. Ook hier valt de sterke internationale beïnvloeding op. Akseleraties en deceleraties in de werkloosheid worden dus in sterke mate gedetermineerd door het internationale economische gebeuren. Het zal dus van groot belang zijn voor deze internationale invloeden te corrigeren in de ekonometrische analyse.

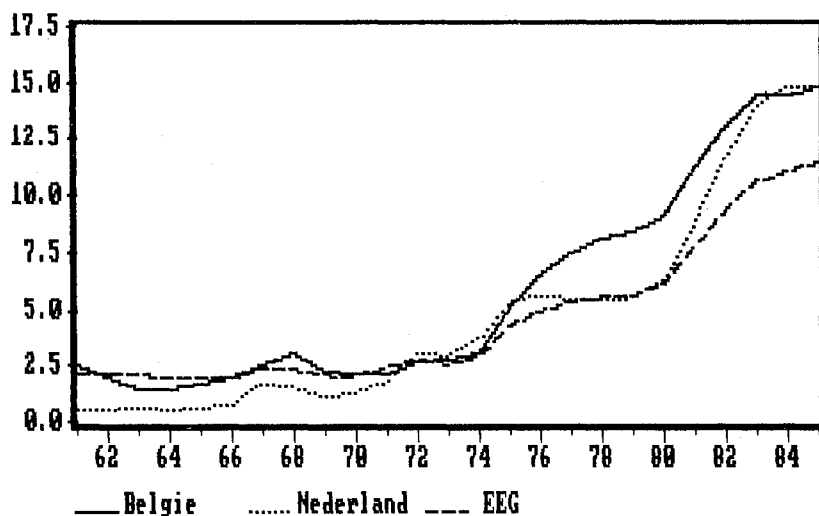
FIGUUR 1
Inflatie in België, Nederland en de EEG

Bron: EG-Commissie, The European Economy, Nov. 1984.

Noot: Het cijfer van 1985 is een raming van de EG-Commissie.

FIGUUR 2
Werkloosheid in België, Nederland en de EEG
(in per cent van de actieve bevolking)

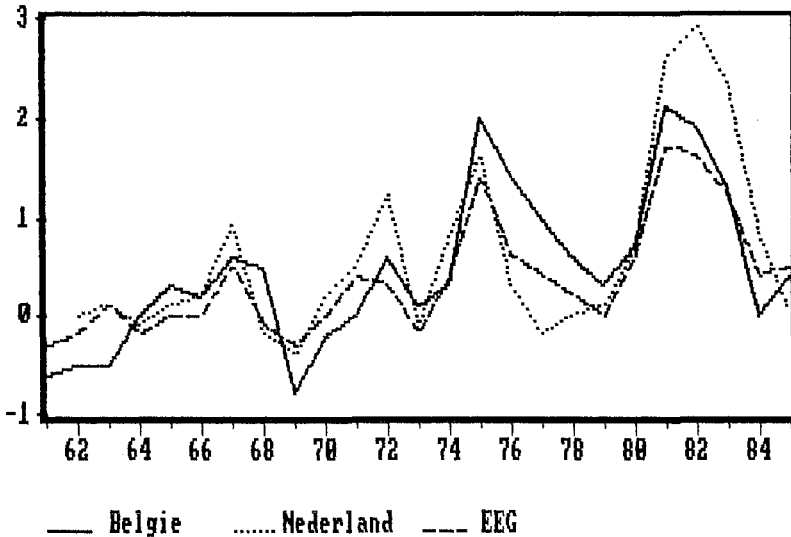

Bron: EG-Commissie, The European Economy, Nov. 1984.

Noot: Het cijfer van 1985 is een raming van de EG-Commissie.

FIGUUR 3

Toename van het werkloosheidspercentage in België, Nederland en de EEG

Bron: EG-Commissie, *The European Economy*, Nov. 1984.

Noot: Het cijfer van 1985 is een raming van de EG-Commissie.

III. INFLATIE EN WERKLOOSHEID: EEN EKONOMETRI- SCHE ANALYSE

Er bestaat een groeiende literatuur die het effect van politieke variabelen op het economisch beleid tracht te kwantificeren. De meest gekende bijdragen zijn Frey en Schneider (1978) en Minford en Peel (1982). Deze studies gaan ervan uit dat een regering erop uit is zijn populariteit te verhogen om zodoende zijn verkiezingskansen te maximaliseren. De populariteit wordt dan beïnvloed door de economische toestand, in het bijzonder door de inflatie en de werkloosheid. Hoge inflatie en werkloosheid hebben een negatieve invloed op deze populariteit, en verminderen dus de herverkiezingskansen van de regerende coalitie. De regering zal dan acties ondernemen om deze inflatie en werkloosheid te bestrijden om op die manier zijn populariteit te verhogen.

De vraag over het belang van politieke en ideologische variabelen is dan de vraag of regeringen van verschillende strekkingen anders reageren op deze veranderingen in de werkloosheid en de inflatie.

Zijn centrum-linkse regeringen gevoeliger voor stijgingen in de werkloosheid, en centrum-rechtse regeringen voor inflatie? Een mogelijke reden voor een dergelijk verschil in reactiepatroon zou kunnen zijn dat het “links” kiezerskliënteel meer lijdt onder werkloosheid en het “rechts” kiezerskliënteel meer onder inflatie.

Het toetsen van deze hypotheses kan op verschillende manieren gebeuren. Een eerste manier bestaat erin een structureel model op te stellen met een populariteitsfunctie en een beleidsreactiefunctie (zie Frey en Schneider (1978)). De moeilijkheden met deze benadering zijn gekend, en volgen vooral voort uit het feit dat het bijzonder moeilijk is om populariteitsfuncties te schatten. Daarom wordt in deze studie beroep gedaan op een gereduceerde vorm benadering, waarin we de inflatie en de werkloosheid verklaren door internationale variabelen (die voor landen zoals België en Nederland zeker exogeen zijn) en door een politieke variabele die moet toetsen of de samenstelling van de regering een waarneembare invloed uitoefent op de inflatie en de werkloosheid in België, resp. Nederland.

Het model schrijven we als volgt:

(1) Inflatievergelijking

$$P_t = c_1 + a_1 PE_t + b_1 POL_t + e_1 P_{t-1} + u_t \quad (1)$$

(2) Werkloosheidsvergelijking

$$U_t = c_2 + a_2 UE_t + b_2 POL_t + e_2 U_{t-1} + v_t \quad (2)$$

met P_t de inflatie in jaar t in België, resp. Nederland; PE_t de inflatie in de EEG in jaar t ; U_t de werkloosheidsgraad in België, resp. Nederland; UE_t de werkloosheidsgraad in de EEG; POL_t een politieke variabele. Deze werd als volgt opgesteld: Tijdens jaren van regeringskoalities zonder de socialisten (centrum-rechts) krijgt deze variabele de waarde 1, tijdens jaren van koalities met de socialisten (centrum-links) een waarde 0. Wanneer gedurende een bepaald jaar een centrum-rechtse coalitie bestaat die aan de macht blijft gedurende n maanden dan neemt POL een waarde van $n/12$ aan.

Het vertragingsspatroon in vergelijkingen (1) en (2) vinden we terug in de vertraagde afhankelijke variabelen. We veronderstellen dus een vertragingsspatroon van het Koyck-type.

Indien de politieke samenstelling van de regering belangrijk is ver-

wachten we een positief teken voor de koëfficiënt van de politieke variabele in de werkloosheidsvergelijking, en een negatief teken in de inflatievergelijking. Immers, centrumrechtse regeringen zijn gevoeliger dan centrum-linkse regeringen voor inflatie en zullen dus meer deflatoire politieken voeren als de inflatie stijgt. Omgekeerd zullen centrum-linkse regeringen bij een stijging van de werkloosheid een meer intense politiek ter bestrijding van de werkloosheid voeren dan centrum-rechtse regeringen. Het resultaat van deze beleidsreakties zou moeten zijn dat de inflatie minder hoog en de werkloosheid hoger is tijdens periodes van centrum-rechts bewind dan tijdens periodes met centrum-linkse regeringen (na korrektie voor de buitenlandse invloeden en rekening houdend met vertragingen in de effecten van het beleid).

De resultaten van de schatting van deze vergelijkingen worden weergegeven in tabel 1.

TABEL 1
Schattingen van vergelijkingen (1) en (2)
(periode 1961-85)

Inflatie (vergelijking (1))							
	C_1	PE_t	POL_t	P_{t-1}	R^2	DW	ρ
België	0.9 (0.6)	0.71 (4.9)	1.51 (1.9)	-0.15 (-0.8)	0.82	1.6	0.7
Nederland	1.8 (0.6)	0.52 (2.5)	-0.21 (-0.2)	0.07 (0.2)	0.65	2.1	0.7
Werkloosheid (vergelijking (2))							
	C_2	UE_t	POL_t	U_{t-1}	R^2	DW	ρ
België	-0.2 (-0.2)	1.09 (6.8)	-0.10 (-0.4)	0.21 (1.6)	0.99	1.5	0.85
Nederland	-1.4 (-2.3)	1.28 (7.3)	-0.12 (-0.5)	0.13 (1.0)	0.99	1.2	0.76

Bron: EC-Commission, The European Economy, November 1984.

Noot: De schattingen gebeurden met *OLS* en een *CO* iteratieve procedure om te corrigeren voor autokorrelatie in de foutenterm; De cijfers tussen haakjes zijn *t*-waarden.

De resultaten van deze schattingen kunnen als volgt geïnterpreteerd worden. Ten eerste, bevestigen de regressies de dominerende invloed

van de internationale variabelen. Deze laatsten hebben telkens sterk significante koëfficiënten. Ten tweede, is de invloed van de politieke variabele niet significant, behalve in het geval van de Belgische inflatie. Het teken is dan echter onverwacht, m.n. blijkt het dat de Belgische inflatie significant hoger was gedurende perioden van centrum-rechts beleid. Er is dus geen evidentie die erop wijst dat centrum-linkse regeringen meer dan hun centrum-rechtse kollega's een succesrijke politiek hebben gevoerd om de werkloosheid te bestrijden, noch dat centrum-rechtse regeringen een meer effectief anti-inflatiebeleid hebben gevoerd dan centrum-linkse kabinetten.

IV. INTERDEPENDENTIE TUSSEN INFLATIE EN WERKLOOSHEID

Het voorgaande model maakt abstracte van de mogelijkheid dat inflatie en werkloosheid interdependent zijn. In feite weten we uit de economische theorie dat inflatie en werkloosheid niet onafhankelijk van elkaar zijn. Om rekening te houden met deze mogelijkheid specificeren we een Phillips-kurve als volgt:

$$P_t = c + \alpha PE_t + \beta POL_t + \gamma U_t + \delta P_{t-1} + u_t \quad (3)$$

Vermits inflatie en werkloosheid simultaan bepaald zijn werd deze vergelijking geschat door een simultane schattingsprocedure (TSLS). Als instrumentele variabelen werden, samen met de onafhankelijke variabelen van vergelijking (3), de werkloosheid in de EEG (UE_t) en de vertraagde werkloosheid geselecteerd. De resultaten van deze schatting zijn in tabel 2 vervat.

TABEL 2
Schatting van vergelijking (3)
(periode 1961-85)

	C	PE_t	POL_t	U_t	P_{t-1}	R^2	DW
België	0.4 (0.6)	0.55 (4.0)	1.88 (2.1)	-0.10 (-1.4)	0.19 (1.01)	0.77	1.2
Nederland	2.5 (1.4)	0.39 (3.2)	-0.10 (-0.1)	0.27 (-3.9)	0.35 (1.8)	0.75	1.9

Bron: Zie tabel 1.

Noot: De schattingsprocedure is *TSLS*; de instrumentele variabelen zijn PE_t , POL_t , UE_t , P_{t-1} , U_{t-1} .

Uit deze schattingsresultaten kunnen een aantal interessante conclusies getrokken worden. Ten eerste blijkt er vooral voor Nederland een sterk negatief verband te bestaan tussen werkloosheid en inflatie. Dit verband is niet erg significant voor België. Ten tweede valt het op dat de samenstelling van de regeringen in Nederland geen significant effect uitoefent op deze trade-off tussen inflatie en werkloosheid. In België ligt dit anders. Zoals eerder ook reeds werd gevonden, is de inflatie systematisch hoger wanneer regeringen bestaan uit centrum-rechtse koalities.

V. BESLUIT

Over het algemeen wordt aangenomen dat linkse regeringen de bestrijding van de werkloosheid prioriteit geven boven de bestrijding van de inflatie, terwijl rechtse regeringen eerder prijsstabiliteit als prioritaire doelstelling vooropstellen. Uit de analyse van dit artikel kan besloten worden dat deze ideologische voorkeuren van opeenvolgende regeringen geen waarneembare invloed uitoefenen op de ontwikkeling van de inflatie en de werkloosheid in België en in Nederland gedurende de periode 1961-85. Voor België vonden we zelfs dat, tegen de verwachtingen in, de inflatie hoger is wanneer centrum-rechtse koalities aan de macht zijn.

Er zijn verschillende interpretaties van deze resultaten mogelijk. Een eerste stelt dat alhoewel beide types regeringen hun ideologische voorkeuren in beleidsdaden omzetten, dit beleid ineffektief is gebleken. Dus centrum-rechtse regeringen proberen wel de inflatie te drukken, maar slagen daar niet beter in dan centrum-linkse regeringen.

Een tweede interpretatie stelt dat deze ideologische voorkeuren niet in beleidsdaden worden omgezet. M.a.w. ondanks grote contrasten in de politieke programma's van linkse en rechtse regeringen leiden deze verschillen niet tot een verschil in het gevoerde beleid. Dit kan te wijten zijn aan het feit dat in een politieke democratie de regeringen er belang bij hebben zich in het midden van het politiek spektrum te bevinden. Regeringen zullen een beleid voeren dat hen populariteit verschaft bij de modale kiezer. Dit heeft tot gevolg dat zowel linkse als rechtse regeringen op een gelijkaardige wijze reageren op veranderingen in de werkloosheid en de inflatie.

Een derde mogelijke verklaring heeft te maken met het bestaan van drukkingsgroepen (zie Van Winden (1982), Olson (1983)). In

deze visie bepalen de drukingsgroepen het beleid. Deze politiek-institutionele factoren hebben tot gevolg dat het feitelijk gevoerd beleid een grote inertie vertoont en weinig of niet wordt beïnvloed door ideologische voorkeuren.

REFERENTIES

- De Grauwe, P., 1985, De Politieke Economie van de Overheidsuitgaven in België, *Res Publica*, nr. 2-3.
- Frey, B. en Schneider, F., 1978, An empirical study of politicoeconomic interactions in the U.S., *Review of Economic Studies*.
- Minford, P. en Peel, D., 1982, The political theory of the business cycle, *European Economic Review*.
- Olson, M., 1982, *The Rise and the Decline of Nations*, Yale University Press.
- Van Winden, F. en van Velthoven, 1982, Een eenvoudig politiek-economisch model, *Economisch Statistische Berichten* 67, 1196-1206.